

ELŐFIZETÉSI ÁR.

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 4 frt — kr.
Félévre 2 frt — kr.
Negyedévre 1 frt — kr.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetéseket jutányosan számítunk.

Hivatalos hirdetéseknek 100 szóig 1 frtért körültekint.

Kincstári bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Hirdetéseket s előfizetéseket felvesz Landesmann M. könyvkereskedése S.-a-Ujhelyben.

SÁTORALJA

Zemplénnvármegye közérdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG

ÉS
KIADÓHIVATAL

hova a lap szellemi részét illető közlemények s az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:

Sárospatak, Kovács-utca 176. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentelen leveleket nem fogadunk el.

Nyiltér minden sora 20 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ-TULAJDONOS:

STEINFELD JENŐ.

TÁRS-SZERKESZTŐ:

RÉZ LÁSZLÓ.

„Keletre vissza, nem Nyugatra.”

Annál a hivatásnál fogva, melyre az ég ura engem elhívott, hogy itt a messze idegenben hirdessem Istennek igéjét „mind alkalmas, mind alkalmatlan időben,” szolgáljam az anyaszent-egyházunk magasatos tanát, itt, az édes hazából kivándoroltok s a magyar ref. egyház kebeléről elszakadt hívők között; nem teljesíteném feladatomat igazán lelkiismeretesen, nem tölteném be hivatalomat emberileg sem, ha csupán pap volnék híveim között s nem egyszermind lelkész is, a kinek a cura pastoralis gyakorlására itt széles tere nyílik. Mindazoknak a lelkészeknek, a kik itt a hazából kivándoroltaknak legeltetik az Úrnak mezejét, két missiót kell teljesíteniök. Egyik az egyházi, másik a nemzeti missio. És ez utóbbi nem kevésbé fontos, mint az első. Ezért meg kell ragadni minden alkalmat arra, hogy emlékeztessük őket magyar voltukra s hitességük, vetegességük híveink között a magyar hazának szeretetét s igénykezniük kell arra, hogy az itt született gyermekek kebelében is felkössük szeretetét annak a Magyarországnak, mely véres küzdelmek s ezer csaták árán vívta ki azt, hogy czred éves fennállása hatarkövenél oly szép, oly impozáns, oly világra szóló ünnepet üljön, a mely még itt a yanke-ek között is élénk beszéd tárgyát képezi már most is.

Ez a feladatunk ide kint. Tartozunk bár akármelyik telekezethez; legyünk bár római vagy görög katolikusok, lutheránusok vagy kálvinisták, nemzeti hitvallás tekintetében csak egy dogmánk lehet: szeresd és tiszteld az 1000 éves Magyarországot.

Hogy ezt mily sokan vallják igaznak és tartják szentnek, igazolja a new-yorki szent Erzsébet templom ügye, a hol ez az elv oly szép tisztelben részesült, oly fényes győzelmet nyert.

De mégis vannak a lelkészek között is olyanok, a kik elfeledik azt, hogy itt nemzeti missiót teljesítenek. . .

Kövéd itt letem óta élénk figyelemmel kísérek minden mozgalmat, mely a Magyarországból kivándorlottak között történik. Mohó vagygyal olvasok az amerikai magyar lapokból s az országból érkező lapokból minden olyan hírt, a mi mirának, a Magyar hazának édes gyermekeire tartozik. Képzelmehni, mily leverő hatást gyakorolt reám. magyar ref. lelkészre, hogy közöttünk, magyar ref. lelkészek között is van olyan, a ki a kivándorlást elomozdító agent-ek közé állott s fényes ígéretekkel, dűsgazdagságot ígéro jövövel csábítja az országból az embereket s ez által megsérti hivatását és vétkezik hazája ellen.

Megdöbentem. Szinte remegve kérdeztem magamtól, hogy ez is lehetséges? — Azután tovább szöttek gondolataimat. Ha ezt oda haza elhiszik, akkor bizony nem jó képet alkotnak magoknak mi rólunk, magyar ref. lelkészekről, a kik a hazának szeretetét oly helyeken szivtuk magunkba, mint Sárospatak és Debreczen, hol még a kövek is azt beszélik: „Féjded az Istent és szeresd hazádat! . .

Szomorú, nagyon szomorú állapot volna ez. De háta Istennek, nem így van. Hat magyar ref. lelkész minden vasárnap hat helyen ad magyar nyelven halát az ég urának, vagy, ha egy helyen tót nyelven zeng is az ének, de magyar érzelem diktálja annak minden egyes hangját. . .

A hetedik? Nos, hat a hetedik az, a kiről fentebb szólottam s ismétlem, hogy az ilyen ember bűnös.

Bűnös, mert tudja cselekszik rosszat a hazának s azoknak, a kik hisznek a fényes ígéretekben. Mert az ígéretek itt nagyon alászállnak s a rideg valót itt ismerik meg a teljesen biztos helyre nem jövök, a maga íjlesztő, mivoltában. A munkát keresők a legtöbbször úgy jönnek ki, hogy eladják oda haza szegénységüket. Az így kapott kevés pénzesekével útnak indulnak

s kufár lelkű s lélek nélküli agensek csaknem minden pénzüktől kifosztják őket s ha marad még néhány márkájuk, frankjuk vagy pennyök, azt a hajón tizenkét vagy húsz nap is utazván, teljesen elköltik s mikor New-Yorkban partra szállanak, csak kevés vagy semmi pénzzel indulnak egy rengeteg városba s egy rengeteg világrésznek, ki tudja, melyik városába. Hogy aztán New-Yorkban minő a sorsuk az ilyen szerencsétleneknek, tessék ebből megítélni: „Partra szállt egy hazánkfia s minthogy nem volt senkje, elvezették egy vendéglőbe, a hol pénzeskeje néhány nap alatt centekre apadt. Ismeretlen volt s így nem tudott hova fordulni s mégis megindult találmra valami után nézni, de helygységében letévedt a vízhez, innen aztán sem vendéglőbe visszatérni nem tudott, sem beszélni nem volt képes senkivel. Egyszerre észre vette, hogy többen bemennek egy faépületbe egy nyitott bejáraton, bement ő is s a többiek módjára fizetett két centet, felszállt a hajóra s ott halála faradtan meghűzódott egy sarokban. Észrevétlenül ott töltötte az éjszakát. Ez az ember a szenvedések egész során ment keresztül, míg csak magyarrá nem akadt s az éhhalál elől megmenekült.” („Am. Nemzetőr” 1895 október 16. szám.).

Azok meg, a kik farkerdéssel akarnak foglalkozni, bármennyi soknak tetsző pénzzel indulnak is el hazulról: jobban tennék, ha otthon maradnának. Penzüik az utazás költségei, a föld ára egy részének kifizetése és a gazdasági eszközök beszerzése után nagyon megfogy s birtokosai lesznek — meglehet — egy szép, erdőkösorizta helynek, a mely a befektetett pénznek kamatját majd az utódok számára adja meg, ha azok tudják értékesíteni azt, a mit termelnek.

Nem Eldorádó ez, hazánkfiai! A munkás kéz tud itt megélhetést szerezni. A ki pedig munkas, az odahaza is megélhet. A munkának ott is van gyümölcse. . . Igaz, hogy úgy tetszik, hogy itt sokat keresnek a munkások. De az otthoni pénzegységet, ha számítani akarunk,

TÁRCZA

Vallásos költészetünkről.

(Irodalomtörténeti vázlat).

— A „Sátoralja” eredeti tárczája. —

Írta: Kolozvári Andor.

(Vége).

A tizenheteadi század elején kezd e költészet hanyatlani. Valóban megmagyarázhatatlan közönységgé koriti hatalmába a lelkeket. Mintha az előző század termékenységét megelőgelte volna a magyar lyra, ugy hogy a világi költészet is csak kis mértékben tud érvényesülni. A néhány gyenge termék, mely e korból telmaradt igazán megérteti velünk azt a közönységet, a melylyel az olvasók (illetőleg, a kinek olvasniuk kellett volna) fogadták. Az előző évek hatalmas átalakító szelleme, a mely a vallásos költészetben is tört hódított magának, eltűnt: ugy a forma, mint a tartalom gyenge, szegényes, méltó a közönységhez, a melylyel találkoztak.

Nem olvasnak s kevés a ki ír.

De nem sokára, még e század második felében, mintegy új életre ébred ismét a vallásos lyra. *Ráday Pálnak* az „Atyaisten dicsőferőti” című igen

szép énekét a vallásos költeményeknek minden tekintetben szép sora követte. *Fabuly Ferencnek* énekei már ügyes verselésről s tanbizonyoságot tesznek, nemes, bensőségétől áthatott hangjok és tartalma mellett a „Feszülethez” című énekének románc-szerű melege új e nemből s leírásának elevensége, színeinek kidolgozásának szépsége egyaránt dicsőretet érdemelnek. Valóban szép — midőn Jézus halálát festi — az a jellemzés, melyet — egy fordulattal — Jézus elleneiről ad:

„A kosziklák repednek.

Nap és hold setétednek.

Minden allat megindul,

Csak a bűnös nem búsul.”

Az ellentétnek megkapó alkalmazása költői talentumról tanuskodik. Ez idősak nevezetesebb, de nem kizárólag vallásos költője még b. Amade László, sőt B. Szabó David is.

A jelen század elején, sőt a közepén is egész a legújabb időkig mindemitt találkoznak a vallásos költészettel. Itt már a tulajdonképeni tárgy, eszme mellett, helyet nyerne a költőnek a tárgyhöz fűződő alanyi gondolatai, érzelmei, a mit eddig nem mindig lehetett tapasztalunk. Különösen az imádság írása jön, hogy úgy mondjam divatba és nem lehet mondani, hogy talán szerencsétlenségére a vallásos költészetnek. Nem; sőt valódi gyöngyeit leljük fel ezeknek *Szikács Józsefnél* és

Tárkányi Bélánál. *Mindszenti Gedeon* ismét a „tulajdonképeni énekek” felé fordul. Különben *Mindszenti* nevéhez nagy érdem fűződik. Az ő erőa tevékeny lelke munkálkodott azon, hogy a vallásos költészetnek mennél nagyobb tért szerezzen, hogy azt tegye uralkodóvá. S ha ezt teljesen el nem érte is, mindazonáltal mégis volt buzdításának eredménye és sikere.

De a buzgalom magában véve is elismerésre méltó.

Utána következik *Sujánszki Antal*, *Nyulassi Antal*. Mind a ketten kiváló egyházi költők, különösen az utóbbinak pár könyved, vallásos dala köti le méltán figyelmünket pl. az „Isten házában” című, mely így kezdődik:

Szívem egben, szemeim a szent oltárra nezek

Gondolatom, érzemenyim tisztá langgal égnek.

Kedves és dallamos minden költeménye.

Hozzájuk tartozik *Barina Vendel* (Küthen), kinek egy pár dala arról nevezetes, hogy a természetet énekelve, a természet szépségeinek dicsőítése közben a vallásos érzelmek áradnak el szívével-lélkén, a hit szavával vonva be minden gondolatát.

Kölcséi Ferenc „Hymnusa” az, a melyen a *radódi művészi toll* először látszik. Ez az első, mert csak igen nagy szellemnek adatik az, hogy olyat tartsenek, a mely *minden tekintetben* példa legyen az utódok előtt.

odahaza kell hagyni. Itt dollárt keresnek és azzal fizetnek. Tehát a mi odahaza sok forintokban, itt kevés dollarokban. De meg a munka sem olyan, mint odahaza. Odahaza vig danaszó és fűtyülés mellett szánthatod fel az ősi telket; itt minden reggel azzal a gondlattal kell lakásodról a munkába menned: ki tudja, megérem-e az estét? Itt mindenki gyárban és bányában dolgozik. S naponként több száz ember hal meg véletlen szerencsétlenség folytán s hogy maga után gyaaszt és siralmat, vagy elvész örökre elfeledve, senkitől nem emlegetve.

Kis városban lakom. Körös-körül szénbányák vannak. Híveim legnagyobb részt bányamunkások s több van közöttük olyan, a ki *maier*, vagyis bányász s ok tesznek tanúbizonyságot arról, hogy a fentebbiek mind igazak. De különösen igazolja ezt egy eset, mely a közel múltban lakásomon történt.

Egy öreg bányamunkás jött hozzám egyik vasnapon. Hívem volt. Megmondta nevét s arra kért, hogy szolgáltassam ki neki az úrvacsoráját.

— De — mondtam én — kigyelmed nem beteg s az úrvacsora osztás már megtörtént s legközelebb karácsonyban lesz, hát nem tudna addig várni.

— Nem, tiszteletes úr, mert én öreg vagyok már s mindennap csak egy hajszal választ el a sírtól; ott lent a tárnák mélységében, hol minden olyan sötét, mint a pokol lehet.

Igy érez mindenki, mert érznie kell, hogy csak egy vigyázatlan lépés, csak egy rosszul használt perc s vége mindennek, a mi csak szép volt valaha e földön, a mibe csak gyönyörködött valamikor.

Nem a kivándorlást előmozdítani, hanem teljes hitelességgel s lelki pasztorhoz illő hitelességgel kell olykor-olykor hű képet adnunk az itteni munkásokról, hazánk fiairól. Tudatunk kell honfitársainkkal, hogy élnek itt az elszakított testvérek. Ez a kötelességünk odabent. Ezekből a képekből aztán belathatják mindazok, a kik ezzel az ügyvel foglalkoznak vagy a munkás nép helyzetével egy szemernyit törődnek, hogy a kivándorlást minden módon meg kell akadályozni s ha nem valósítják is meg azt a jelmondatot, mit cikkem címeül felírtam, legalább meg kell tartani a magyar munkás osztályt hazájában s minden aron, minden módon biztosítani számára a megélhetést.

Mount-Carmel, Pa., 1895 november 11-én.

Kalassay Sándor,
ref. felkész.

A villamtelep S.-a-Ujhelyben.

Galvani és Volta tanárok, ha sirjukból most feltamadnának, örömlükben vagy újra meghalának, ha látnák, hogy a vasracon raugatódzó bekapocombokon észlelt villamos tümemények, mily hatalmas és nagyszerű technikai berendezések soha nem sejtett alapját képezik: vagy előbb megátkozván a furfangos embert, ezt a szörnyű, a természet legtitkosabb, legfelismeretesebb elemét, a villamoságot is meghódító alatomos lényt, ki meglopja az ég, a föld titkait és visszavagynának az anyaföld kebeleibe. Csak nyugodjatok békén. E kor is hozzatok

megy, úgy mint ti: örökül hagyván produktumát az utódoknak.

A közgazdaság bármely ágát, ha tekintjük, óriási haladást tapasztalhatunk; de legszembetűnőbb az eredmény, a mit csak a legújabb időben felkarolt elektrotechnikai ipar terén észlelhetünk. Ha elképzeljük, hogy alig pár emberöltővel ezelőtt a villamos erő felhasználása és alkalmazása csak a kísérletezés stádiumában is hypothetikus volt s most pedig már a legkülönböző célokra, hó, fény előállítására, vegytani kísérletezésre, stb. teljes pozitívással felel meg; a legnagyobb észit s gondolkozása ejti a tökéletesedés magas fokának ez a gyors elérése.

A táviratok, telefonok az emberek egymás közötti érintkezését gátoló távolságokat majdnem elenyészétté tették, biztosabba téven ez által az ipart, kereskedelmet, mert azok kedvező esélyeinek kihasználását megkönnyítették, kedvezőtlenebb fordulatokról idejében szerzett értesülések által sok gazdasági erő puaztulásának és sok existencia elzüllesztésének megakadályozása válván lehetővé.

A legújabb időben a villamos erőnek a világítás eszközlésére való felhasználása az, mi számos technikust foglalkoztat a gépek minél tökéletesebb és egyszerűbb szerkezetének feltalálásával, illetőleg azok kezelésének egyszerűsítésével. Alig van nagyobb város, mely a világítás e nemét és berendezését meg ne honosította volna. London, Páris, Berlin, Pétervár, Bécs, Budapest, stb., stb. és sok kisebb város mind ezen rendszert fogadták el közvilágítású eszközlésére, melyet úgy a közbiztonság, mint a csiny tekintetében minden más berendezés felett elsőbbség illet.

Ezen példák által ösztönözve és saját józan belátása szerint is S.-a-Ujhely város közönsége is az elektromos világítás behozatalát határozta el s dacára egyesek intrikáinak, a villamos lámpák izzó fényleg bevilágítást a sűrű téli köd borította utcák sötétségébe talán előbb, mint ezen sorok nyomdáfesteket nyerneik.

Keves vagy talán egy város sincs azon szerencsés helyzetben, hogy úgy mondjam, poton aron és oly előnyös feltételek mellett jutott volna ezen világítás előnyéhez. Évi 2700 forintba kerül az utcák és nyilvános terek megvilágítása, mely összegből meghatározott idő múltával bizonyos procentelengedés is biztosítva van. A világítás 200 drb 16 normál gyertyafényű izzó és 9 drb 1000 gyertyafényű lámpával történik. Az egész majdnem 100 ezer forintba kerülő berendezést Kremenczy, Mayer és társa bécsi cég eszközölte 40 évi concessio alapján, mely idő letelte után az egész nyilvános és magán berendezés teljesen ingyen és üzemképes állapotban a város tulajdonába megyen át, fentartva a város azon joga, hogy az egész berendezést minden tartozékaival együtt időközben is megválthassa.

Ezen előnyösen ismert cég szolidaritást itt is behozonyította. A legkételetesebb és legjobb minőségű gépeket, dynamokat és felszereléseket alkalmazza. A világítás a legjobb rendszeren, az egyenarami rendszeren alapszik, mely a mellett, hogy nagyobb feszültséggel is tarthat, egyenletesebb világítást biztosít, a vezetkekekben kisebb hő fejlődést. A váltóáram mellett az izzó-lámpák fényleg folytonosan vibrál, mi a szemnek nagyon kellemetlen, addig az egyenarai vilá-

gításnál a lámpa fényének intenzitása folytonos.

Egy fokkal szebb a város, egy szép épületével több s látni benne a gép-kolozásokat, valami élvezet. Azok az örült sebességgel forgó gépek, a szikrázó dynamok, az a sok mozgó mutató, az a pokoli zaj, oly hatást idéz elő, mintha az ember legalább is a cyklopsok műhelyében volna. Mindazoknak, kiknek sem idejük, sem alkalmuk nem volt egy ilyen megtekintésére, érdemes e központi telepet megneznii. Hogy azonban fogalmat alkothassanak maguknak róla e lap olvasói, leírom úgy, a mint egyszeri látás után megfigyelhettem.

Maga az épület 30—32 mtr hosszú, 8—10 mtr széles. Déli sarkán áll a 32 mtr magas kémény, melyből két gőzfejlesztő kazán-moloch fűj bodor füstöt méltóságteljesen, mint egy fekete kavát szürelőző török pasa. Az épület három részből áll: kazánház, gépház és accumulator telep. A két hatalmas kazán, mint két lelancolt óriás fekszik egymás mellett téglafalak között, gondolkozva balsorsuk felett, mely őket ez örök veszteglésre karhözta. De hogy a hőség által okozott égő szomjuk enyhítéséről is gondoskodva legyen, két oldalukon két nagy vízszivattyú áll rendelkezésükre, melyeknek segítségével izzó nyelvüket hűsítésk.

Innen jobbra a gépházba juthatni, hol legelőbb is két szines ruhába öltöztetett dynamo (villamfejlesztő-motor) tűnik fel; piros, fehér, zöld drótokkal körülesavarva büszkélkednek, mint úrnője vállán ülő, elkényeztetett papagály. S hogy ruhájuk tisztaságáról is gondoskodva legyen, két kefe (u. n. femkefe) tisztogatja azt. Ezek arra valók, hogy a dynamok által fejlesztett villamoságot elvezessék és rendeltetési helyükre juttassák. Hatalmas gépek! Minden dynamo 175 ampere (árammennyiség egység) és 250 volt* (áramerő egység vagy feszültség) előállítására képes, mit azonban a gyűjtők (accumulator) töltése vegett 350 voltig lehet fokozni. 1 ampere + 1 volt = 1 watt, vagyis 0.00136 lóerővel, tehát egy egy dynamo 50—60 lóerőnek felel meg. A dynamokkal szemben két legújabb szerkezetű angol gőzgep áll, mely azokat transmissio szíjjal segítségével hozza mozgásba. Keresu alakjuk a sok sarga rezecsapok regulatorokkal úgy néz ki, mint egy komoly, sarga gombos kabátba öltözött anyakönyvvizető, ki az első szerelmes párt készült egybekötni a boldogító polgári házassággal.

Ezekből északra áll a legcifrab és legkomplicáltabb szabályozó tabla, mintegy 3—4 négyzet méter nagyságú, melyen a legkülönbözőbb óraszerkezetek, voltmeter (árammérő), rheoskop (árammutató), stb. izolátorok láthatók változó nagyságban s melyek föld alatt (cabel) vezetett sodronyokkal vannak a dynamokhoz kapcsolva s oly érzékenyek, hogy a legkisebb ingadozásokat elteréseket, a gépek működésében beállt zavarokat a legna jobb pontossággal jelzik és mutatják a javítandó hibákat. Valóságos kirakat, annak is a legszebbjéből.

A gépházból egy ajtó nyílik az északi oldalra, melyen át a gyűjtőházba (accumulator) lépünk. Azt hiszi az ember, hogy valami nagy üvegkereskedésbe jött. Az egész szoba tele van erős tölgyfa állványokon elhelyezett felfede-

* 1 volt = a vezeték bármely keresztmetszetén egy másodperc alatt keresztülűrt árammal.

Ez a művészet a költészetben!
Eneak a művészetnek nagy alakjai *Berzsenyi Daniél* az ő „Fohászokdásai”-val, *Győry Vilmos* az ő örök szép „Imáival” és *Tompa Mihály* az ő egész vallásos valójával.

Győry Vilmos remek műveket adott akkor, midőn papírra tette a lelke szavát, ihletését, örök szép imáit, köztük azt, a mely az ő érzelmevilágát egészen élénk tárja?

„Hogyan nevezétek, hatalmas Isten!” A végtelen csodákat, imádat van kifejezve e sorban, a gyarló ember istenítése annak láttára, hogy:

„Mindazt, mi a földi életben,
Mindazt csupán neked köszönhetem!”

Ugyancsak ez érzelmei nyernei kifejezést *Tompa M.* látjuk is, összehangyolva azzal a szelíd melancholiával, mely egyedül csak az ő speciális saját-sága volt s a mely hatalmába kerit minden lelket, ki átérizi azokat az örök szép műveket.

Tompának a vallásos lyra terén tett munkálkodásait nem ismertethetem itt, először, a tér szűke miatt, másodsor különben is ismeretesek, de harmadsor, ha azt akarán, hogy munkálkodásának

tiszta képét adjam, *égyes költészetét* kellene méltatnom, a melyet azonban már hivatottabb tollak tettek meg előttem!

Es valóban csodálata méltó, hogy dacára e nagy szemlelem sikeres munkálkodásainak, jelenleg oly kevés a követőjük. Dacára, hogy az örök szép egy része a vallásban rejtezik, csodálata méltó, hogy oly kevesen keresik azt. Vagy talán leküldött hozzá, érző lélek, a melyet nem bilenceselt még le a rohanó század szelleme? Lehet.

De nagy kár, megbecsülhetetlen kár a költészetre nézve, hogy midőn a költészet más ágában oly figyelemre méltó tehetségekkel találkozunk, e téren alig egy-kettő próbálkozik. Pedig látni való, hogy az az egy, kettő, a ki jelenleg erejét a gyönyörök felkeresésére fordítja, nem végez e létszerűen, haszontalan munkát, sőt ellenkezőleg! Es még sem tud követőket toborozni.

Váradi Antal az, a ki jelenleg e téren említendő, Hatalmas költői talentum. Hogy is ne volna annak költeményei felruházva mindazon tulajdonságokkal, a melyek lebilincselni, elragadni képesek, midőn maga a tárgy olyan, a mely érzelme-

ket öbröszet. Jézus álelemből, a bibliából merített képek: a hit, remény, sz retet stb. képezik költészetének motívumait. Kiváló költői talentum, ki a vallásoságot nálunk először vitte be a tragédiákba, ki ez által egy külön drámai iskolát alkotott, melynek vajha lennének hivatott művelői?! Iskaritójai, Charitasa, bár itt-ott nem felelnek is meg a dráma előirt szabályainak, a maguk nemében remek művek, mert a rajtuk keresztül vonuló szellem pótolja, elfedezi, megsemmisíti a hiányokat, melyek a compositionban nyilvánulnak.

Bár nem követője, de eredeti vallásos költői lélek *Szabolcska Mihály* is, kinek egy pár dala a vallásos lyrának igazi díszje.

Ilyenek jelenleg a viszonyok vallásos költészetünk tekintetbe. S ez annál elzomorítottabb, mert a költészet többi fajaiban valóságos „túltermelés” észlelhető.

Lehet, hogy csak én látom ily sötét szemüvegben a viszonyokat s azok valóban az én észleléseim dacára jobbak, mint hiszem.

Lehet! Adja Isten, hogy úgy legyen, ha má nem... holnap!

nyelkek. Csak közelbeli megvizsgálás után jön rá, hogy nem eladó, már csak azért sem, mert minden edény — mely körülbelül 40 köbcentiméter nagy és mindegyikben 5—6 drb vastag ólomlemez van, melyek üvegesövekkel vannak egymástól elszigetelve — legalább is egy méter mázsát nyom. Az egész szobában vagy 400 ilyen „Tudor“-féle elem van, mely arra való, hogy ha a dynamo elfáradván, megtárogadják a szolgálatot, ezen gyújtó segítségével láttassék el minden lámpa a világításhoz szükséges árammal. Körülbelül számítás szerint egy ily accumulator 260—270 izzólámpát 3—4 óráig, 150—170 lámpát 7—8 óráig és 100 izzólámpát 15 óra hosszan át táplálhat. Minden elemben higitott kénsvan van, úgy, hogy az összes elem megtöltéséhez legalább is 6—6 ezer liter kell.

Ilyen a s.-a-ujhelyi villamtelep, melyet látni kell, melynek leírásához az egyszerű szó elegendő. Valamint egy szív vénás erei szétfutnak a testben s erőt visznek minden izomba s táplálják a test sejtjeit, úgy azon fentebb leírni megkísérelt telep az egész világítási organizmusnak a közepontja, a szíve, a melyből kiinduló s a házáknál szétfutó vékonyabb és vastagabb sodronyok táplálják a világításra felállított lámpákat, melyek ragyogó fényenél kellemesebb lesz az esti sötét s a fiatal don Juanoknak nem fog kelleni oly közel hajolni, ha egy pár kék vagy fekete szembe akarnak tekinteni, mely eljárásukért gyakran nem a legszebb, de megérdemelt epitetonokkal méltán ékesítettnek fel.

S.-a-Ujhely város pedig büszke lehet polgáraira, kik nem riadnak vissza semmiféle áldozattól, a mi a közjólét előmozdítására s a város tekintélyének emelésére szolgál. Az ily város nem kételkedhetik a jövő felett, hiszen nézhet elé a második ezredvének is.

Schlier Kálmán.

Választási mozgalmak.

A „Sátoralja“ november 30-án megjelent 48. számában fenti cím alatt „több megyei bizottsági tag“ aláírással egy cikk jelent meg.

Bizonyára mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy mily hitelt érdemelt az olyan közlemény, melyet szerzője nyíltan nevével ellátni nem mert, s melynek minden sora bizonyítja, hogy azt a személyes bosszú sugalmazta. De hogy valótlansága iránt semmi kétség se legyen, szolgáljanak bizonyosságul az alábbiak.

Tény, hogy a szerencsi járás Zemplénvármegyének egyik legnagyobb, de tegyük hozzá, a legveszedelmesebb járosa, hol Matolay Béla főszolgabíró hivatali elődei alatt, hogy mily állapotok voltak, a megye közönsége előtt köz tudomású dolog, kétségtelen tehát, hogy midőn Matolay Béla hivatalába lépett a visszaéléseknek vas-akarattal gátot vetett, azoknak, a kik a megelőző állapottal nagyon is elégedettek voltak, érdekeik sértve lettek s miután a névteleneknél az önérdék minden előtt „ki lett adva a jelszó Matolay Béla ellen.

Az önérdékeikben sértett névtelenek, kik azonban a szerencsi járás választóinak alig számbavehető kisebbségét képezik, a közérdek hangzatos címe alatt, szimulálva a szerencsi járás közönsége általi megbízatásukat, — a mit azonban sohasem kaptak, — igyekeztek meggyőzni ő méltósága, Zemplénvármegye főispánját azzal, hogy Matolay Béla a járás közönségének bizalmát teljesen elvesztette, s nyíltan bevallott céljuk volt kieszközölni azt, hogy Matolay Béla a szerencsi főszolgabírói állásra ne jelöltessék.

Ennek meggátolására történt, hogy Matolay Bélának a barátai, a szerencsi járás választó közönségének legnagyobb része által aláírt bizalmi nyilatkozatot adtak, mely a névtelenek állításának megcáfolásaként a főispán úr ő méltóságánál felmutatva lett.

Itt tehát akna-munkájuk nem sikerült s ez faj oly nagyon a nevtelen uraknak, mert ez által eltűnt róluk a felöltött nimbus, a közérdek köpenyegre s kitűnt, hogy csak a személyes érdek és bosszú a mozgató erejük, e fiaskó eredménye lett aztán az általuk szerkesztett cikk közlése, melynek egy részében elég vakmerőek az egész megye választó közönségének nevében nyilatkozni s más részében ugyan ahoz felelőbbé: mindennek a célja

csak az levén, hogy Matolay Bélának azon tényletét, hogy az ő rágalmakkal szemben védekezni mert, az előzményeket nem ismerő választó közönség előtt, hamis színben, megrovandó cselekményként tüntessék fel.

Hogy eljárásuk mily jelzöt érdemel, ítélje meg a közönség.

Hogy Matolay Béla hivatali kötelességeinek miként felelt meg, az időszaki főispáni hivatali vizsgálatok barkinek felvilágosítást adnak; hogy mindig a becsület és tisztesség útján haladt, azt még a névtelenek sem merték kétségbe vonni. Hogy érdemei vannak, bizonyították, hogy a szerencsi járást, mely elődei alatt a posványban úszott, közigazgatásilag a legrendezettebb járással egykévé tette.

Tény, hogy Matolay Béla eddigi hivatali pályán mindig a hivatali kötelességet, s a köz, nem pedig magán érdeket tartotta szem előtt, s ott, hol igazságot kellett szolgáltatni, úr és szegény között különbséget nem tett, s ez fájhat azoknak a névteleneknek, kik szokva voltak, hogy nem a főszolgabíró, hanem ok igazgatók a szerencsi járást.

Ezt azonban a választó közönség bizonyára nem fogja neki bűnül betudni, s így a névtelenek áskálódásai dacára teljesen nyugodtan nézhet a választó közönségnek a választáskor nyilvánítandó ítélete elé!

Dr. Rác Kálmán.

Fenti védelem-felét adjuk azon okból, hogy a vádolt is védekezhessen, mielőtt az ítélet felette kimondatnék. De megjegyezzük, hogy legközelebbi számunkban sok szavunk lesz erre a védelem-felére.

Szerk.

VEGYES HIREK.

— **Gyászhirek.** Szadai Zábráczky Ottó volt 48-as honvédszázados 76 éves korában, mult hó 28-án Taktaszádn meghalt. Temetése 29-én nagy részét mellett ment végbe. — Mád városában köztisztviselőnek örvendő özv. Freund Terézia úrnő mult hó 30-dikán, agyszélhűtés következtében hirtelen meghalt. Nemes egyszerűségében a nagy világ őt nem igen ismerte, de annál inkább siratták a város szegényei az elhunytának jöttevőjüket, támogatójukat. A visszamaradt 3—4 százezer frtra becsült nagy vagyonnak allitolag számbavehető része jötekeinek célokra is fog fordítani. Az elhunyt tetemei hétfőn, december 2-án helyezettek nagy részvét mellett örök nyugalomra. — E hó 2-án délután tettek örök nyugalomra Szunyogh József, nyugalmazott főmérnököt S.-a-Ujhelyben. 86 évet élt s egy 12 testvérből álló családnak utolsó ivadéka volt. Eleget élt, megnyerni koronáját. Mint mérnök kiváló szakember, mint családapa hű s odaadó s a társaságban, melyben élt, közszeretben élő férfi volt. Temetésén számos rokonain kívül a család barátai kísérték a szertetet és ragaszkodás koszorúival rakott gyászkoszt. Magyarországon minden 70 ezer ember közül csak 1 éli meg azt az időt az agastyánok közt. S nekrológiában fölösleges megemlítenünk, hogy Szunyogh József mily tisztességes és jellemes ember volt, mert a konstatisztika azt mutatja, hogy az ily hosszú életű emberek, csaknem kivétel nélkül, a becsület mintaképei.

— **Kinevezés.** Sárospatak város képviselő-testületének felhatalmazásából kifolyólag, a fogyasztási adók kezeléséről, a jogügyi bizottság Moskovics Ignáé sárospataki lakost alkalmazta s e minőségében ki is nevezte.

— **Megegyi tisztújítás.** A közlő vármegyei tisztújítás előtt, az egyes üresedésben levő állásokra nagyban folynak a korteskedések, a szerencsi főszolgabírói állásra, mint hírlék, Matolay Béla ellen báró Gaizler József központi szolgabíró és tb. főszolgabíró, valamint Mester István, már évek óta a szerencsi járásban működő szolgabíró is aspirál. sőt fellépni is szándékoznak. Midőn emo mozgalmat a legösszintebben üdvözöljük, kívánjuk egyszerűsággal a szerencsi járásnak, hogy egy oly példás szorgalmú és kiváló tehetségű szolgabíró, mint akár Gaizler, akár Mester, saját jóllétfogott érdekében ne ejtsenek el, de az igyekezzenek oda hatni, hogy járásuk élére végre-valahára már a tisztviselői kar egyik mintaképe választásuk meg. A s.-a-ujhelyi járás közigazgatási hatósága a br. Gaizler eltávozásával sokat veszítené ugyan, mert a legnagyobb figyelmet, körültekintést és szorgalmat igénylő, nagy

fontosságú katona ügy, hosszú időre a bábeli zavaroknak volna kitéve, de bízunk a fiatal nemzedék akaraterejében, ki e léhagot pólbit is tudni fogja. A szerencsi járás pedig csak nyer, ha a kiváló szorgalmú és tehetségű fiatal tisztviselőjének még nagyobb munkatérét biztosít. — A vármegyei pénztári ellenőri állásra Klímó Menyhért Arvaszéki jegyző és tb. ülnöknek szemben Kapás Lajos tb. ellenőr áll, az előbbi megválasztatása bizonyosra vehető, mert nem is kételkedjük fel a nemos vármegye t. atyátlól, hogy egy 15 éven át működő, szorgalmas, tehetségű hivatalnok, egy fiatalabb tisztviselővel szemben elejtsen. — Az Arvaszéki jegyző állásra pedig ifj. Bajusz József, tb. aljegyző, Németh Géza, közig. joggyakornok, Zombory Zoltán, tb. szolgabíró és dr. Pilisy Nándor tb. szolgabíró pályáztak és aspirálnak.

— **Tűz.** December 1-én éjjeli fél 12 órakor tűzjel riasztotta fel Sárospatak békén pihenő lakosait. A Witek Alajos polgármesterünk lakóháza gyúladt ki s rövid idő alatt melléképületeivel együtt a lángok martalékává lett. A tűz tovább terjedésének megállításában nagy részük van a derék képezdei növényedeknek, kiknek kebelében tűzoltó egylet van.

— **A „Zemplénvármegyei függetlenségi és 48-as párt“** folyó évi december hó 16-án, reggel fél 8 órakor, S.-a-Ujhelyben, a „Magyar Király“-hoz címzett vendéglő termében megyei pártgyűlést tart. A gyűlés tárgya: folyó párt-ügyek.

— **Ütonállás.** Mult hó 20-án Weinstock Izidor b.-olaszú lakos, tejárús Sátoralja-Ujhelybe szekerével tejet szállítván, az országútnak Karolyfalva mellett elvezető részén egy ember-csoport által megtámadottot és megkésztetett. A nyomozás során megállapították, hogy a jó madarak Deutsch György, Deutsch József, Ivan Andrá, Fejér János, Smidt János, Smidt István és Kröl József karolyfalvai lakosok voltak, kik a beszerzett bizonyítékok alapján titkított beismerték, de tettüket azzal törekedtek menteni, hogy csak tréfa volt az egész dolgot. Az ütonállók ügye a kir. törvényszékhez adatott be.

— **Lopások.** Mult hó 16-án este Róthbarr Hermann helybeli szesz-szállító állótájtól feltörték s oman a kocsis egészen új felöltőjét és egy pár eszmatát elloptak. A sárospataki derék s ügyes esendőrök a lopott tárgyakat Waldmann József sárospataki őskészárnál megtalálta és a tettest, Szopkó András eperjesi illetőségű csavargót előlta. A nyomozás során nevezett esendőrök meg Szopkóra egy más lopást is kiderített: ugyanis a tettes mult hó közepén Silberger József s.-a-ujhelyi bérkocsisnál, mint napszámos lovév alkalmazva, egy véletlen pillanatban a szobába sikerült bejutnia s oman három arany gyűrűt és egy vastag aranyláncot, mintegy 80 frt értékben elloptott. A lopott tárgyak mind megkerültek. Az eltulajtott tárgyak Szopkó Andrásal együtt a kir. törvényszéknek átadták. — Mult hó 26-án pedig Czinka Józsefnél többszörösen büntetett sárospataki éganvasszony a Krausz Lázár helybeli rőfös kereskedő boltjából csípett el egy csomag kartont, de vesztére, mert a csendőr járőr épen akkor föllelte le, midőn a lopott jószággon túl akart adni.

— **A „Zemplénvármegyei orvos-gyógyszerészi egyesület“** 1895. évi december hó 16-án, délután 3 órakor, S.-a-Ujhelyben, az Arvaszéki tanácsteremben közgyűlést fog tartani. A gyűlés tárgyai: 1. Egyesületi belügyek. 2. Események az országos és törvényhatósági közegészségi és az orvos-gyógyszerészrendet érdeklő ügyek felett. 3. Esetleges szakértekezések lesznek.

— **Képviselői beszámoló és bál.** December hó 1-én tartotta dr. Nagy Sándor, a megyeszóli választókerület országgyűlési képviselője beszámoló beszédjét Magyarországon, a városához előtti téren a választókerületből összejött nagy szamu polgárok előtt. A beszámoló, mint nekünk írják, nagy tetésben részesült s a népszerű képviselő ez alkalommal is emelte a választói bizalmát maga iránt. Nagy János eszanaló választó és mások is, tüstént ki is fejezték a képviselő előtt bizalmukat. Ugyanakkor este a ref. iskolában a megyeszóli ifjuság jól sikerült tánemulatságot rendezett a megyeszóli ref. templom javára. A tánemulatságra szóló jegyét dr. Nagy Sándor 100 frrtal váltotta meg. A kerület képviselőjének több ízben tanúsított áldozatkészségét is s fényesen bizonyítja.

— **Ismeretlen hulla.** Mult hó 30-án egy ismeretlen hullát találtak Borsik községben. A hatóság — reméljük — a törvényszékbe köteleességet teljesítette.

— **A zemplénmegyei függetlenségi és 48-as párt** folyó hó 2-án Ujhelyben értekezletet tartott. Az értekezlet főtárgya a függetlenségi párt két szétvált töredékének egyesítése volt, miről az előnk melog szavakban emlékezett meg s méltányolta

1-6

A kőbányai

KIRALYSÖRFOZO

résztvénytársaság

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy sör gyártmányainak elarusítását megkezdte és azokat:

Ászok-, Király-, Márcziusi-, Korona- és Bajorsör

elnevezéssel hordókban és palaczkokban hozza forgalomba.

Kivanatra árjegyék ingyen és bérmentve.

— A sárospataki ev. ref. templom renoválási munkálatai már annyira haladtak, hogy karácsony első napjától az isteni tiszteleteket már lehet lesz benne megtartani. Ekkor azonban meg csak ideiglenesen lesz a használatnak átadva.

Szerkesztői üzenetek.

S. N. L. Szeged. A levelező-lapot kaptam. Legközelebb levél megy. Addig valamieskét nem kaphatna a „Sátoralja” a kincses tárból — Z. A. Kolozsvár. A kérdézet vers az ön nevével nincs összefüggésben. Nevét a kivanasiaknak itt a szerkesztői üzenetben elírhatjuk-e? Karacsönyra nem jön-e haza? Társ-szerkesztőnk lemege az alvidékre. — S. P. N. Kozdogy. Lapunk közleményeinel fogva beküldött Utóhangja csak a jövő számban jön. Valami más nem jöhetne onnan még? — Ö. J. K. Kozdogy. Nincs semmi szavad semmihez? A megyei választások, stb. Multi számunk nagy figyelemben részesít mindenfelé. — R. Ki van szedve. — Törvény előtt. Sors irónája. Gyónás. A csók. Ki vannak szedve, alkalomadtán jönnek. — Igazmondó. Várja az alkalmat, hogy adhassuk.

az egyesülés közül első helyen Kossuth Ferenc érdemeit, kiváló tapintatát s époly gyorsan, mint bizton elért sikerét. A párt tiszta kivétel nélkül lelkesedve szölkak a fontos politikai eseményről, mely hanyatló viszonyaink jobb jövőre nyújt reményt s egyhangúlag elhatározatott, hogy a zemplénmegyei függetlenségi párt az egyesült pártnak s Kossuth Ferencnek üdvös, hazafias működéséért köszönetet szavaz s annak tolmácsolására az elnökséget bizta meg. Elnök további előterjesztésben arra utalt, hogy a zemplénmegyei párt, mely egy pillanatig sem vált szét, ma mint már évek óta szervezett egységes párt teljes erejével kész támogatni az egyesült pártot hazafias működésében. S a célból, tekintettel a külsőben álló megyei tisztújításra, mindenekelőtt öt és esetleg hét tagú küldöttséget biz meg az aktív tervezetének elkészítésével. E bizottság folyó hó 9-én délelőtt 9 órakor Ujhelyben értekezletet tart s többek közt a folyó hó 16-án szintén Ujhelyben tartandó pártgyűlésre fogja előterjesztéseit elkészíteni.

H I R D E T M É N Y.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart. Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig:

- egy egész sorsjegy 30 koronáért
- egy tized sorsjegy 3 koronáért és
- egy huszad sorsjegy 4 koronáért

az ismert elarusítóknál kaphatók, akik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel körjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni. Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

M á r

1895. december hó 6—14-ig ejtetik meg a

Magyar Osztály-Sorsjáték

Nagy nyereseményhúzása,

melyben **21,499** pénznyeresemény kerül

4 millió 332.000 korona

összértékben kisorsolásra, többek között egy 600.000 koronás jutalom: 400.000, 200.000, 100.000, 50.000 stb. koronás nyereseményekkel.

A legnagyobb nyeresemény **Egy millió** korona.

a legerősebb esetben

A sorsjegyek árai: 1 egész 40 frt., 1 tized 4 frt., 1 fél- 20 frt., 1 huszad 2 frt.

= Portóért 5 kr., ajánlott levelekért 15 kr., nyeresemény-jegyzékért 10 kr. fizetendő. =

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Heintze Károly, főelarusító Budapest, Szervita-tér 3. szám.

Hogy a tisztelt közönség különböző számokból álló több sorsjegy birtokában nagyobb nyereseménykilátásokhoz jusson, 5 vagy önnél több sorsjegy vásárlásánál a legkisebb számozottakat állítom össze tetszés szerint egész, fél, tized és huszadokból.

Sürgöny-cím: Lottheintze Budapest

7-10

FRIEDMAN-SZIESZ

Orvosi tekintélyek által kitünően elismertve.

biztos hatású kölszer: rheuma, csúsz s a test hőmérsékletének szabályozására s fájdalom ellen.

Ára 1 korona, erősebb fűg 2 korona 40 filler.

Kapható a készítő **W I D D E R G Y U. A. győgszerésznél**

S.-A. UJHELYBEN, (egzálót KISSZIEHENBEN).

Sárospatakon: Tsztyánszky Károly, S.-A. Ujhelyben: Karscsogy Péter, Nagy-Mihályon: Tolvá Imre, Szecseresen: Bóna János, Tokajban: Csikányi Béla, Yrrethelen: Gall Sándor, Homonnán: Székely Antal, utak kgyógyászatban, az összes fővárosban, valamint vidéki főgyógyászoknál.

Fog- és fejtájtást 5 percz alatt megszüntethetünk.

Véd- jegy.

Legjobban ajánljuk a nagyméltóságú kereskedelmi miniszterium 39325. számú magas rendeletével állami kedvezményben részesített s mindenhol kiváló közkedveltségnek örvendő

COGNACUNKAT

(tisza borpórlat).

Eredeti gyári árjegyék szerint kapható: minden jobb fűszer-, cscmegekereskedésben, kávéház és czukrászdában.

Valódiságért és tiszta kezelésért az alatt jegyzett igazgatóság szavatol

Tokaj-hegyaljai Cognacgyár-Részvénytársaság

Sátoralja-Ujhely.

Dr. Nyomárkay Ödön. Zemplénvármegye közkörház orvosa.

Kanizsai Szerviczky Ödön. a szőlőtelepítési egyesület helyettes elnöke.

4-7